

ВІДГУК

офіційного опонента, кандидата педагогічних наук, професора

КОЗЛОВОЇ Олени Григорівни

на дисертацію **Кравчені Альони Олександрівни**

«Управління якістю професійної підготовки майбутніх учителів

інформатики», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата

педагогічних наук за спеціальністю

13.00.06 – теорія і методика управління освітою

Реформування системи освіти в Україні, що вступило в активну фазу із прийняттям законів України «Про вищу освіту» (2014 р.) та «Про освіту» (2017 р.), можливе лише за умови підготовки педагогічних кадрів нового покоління, що здатні стати успішними агентами змін. Особливої уваги держави, суспільства, академічної громади потребує сьогодні підготовка учителів інформатики. Підтвердженням цього судження є той факт, що, згідно з положеннями Концепції реформи «Нова українська школа» інформаційно-цифрову компетентність включено як ключову, що має бути сформованою у кожного українського громадянина. Разом із тим сьогодні бракує наукових досліджень щодо забезпечення результативності процесу професійної підготовки у ВНЗ педагогічного спрямування. У даному контексті заслуговує на схвалення звернення Альони Олександрівни Кравчені до проблеми управління якістю професійної підготовки майбутніх учителів інформатики.

У дисертації, на засадах і актуальних ідеях педагогічної науки, з урахуванням реального стану освітньої практики, запропоновано механізми вирішення означеної актуальної проблеми на теоретичному рівні, знайдено та впроваджено ефективні методичні підходи щодо підвищення якості управління процесом професійної підготовки майбутніх учителів інформатики.

Тема дисертації А.О. Кравчені узгоджується з паспортом спеціальності 13.00.06 і відповідним напрямом досліджень (теорія і методика управління освітою). Дослідження виконано відповідно до плану наукової роботи Української інженерно-педагогічної академії (протокол № 4 від 02.12.2014 р.) та узгоджено Радою з координації наукових досліджень із педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол № 1 від 27.01.2015 р.).

Структура роботи не викликає заперечення, складається зі вступу, двох розділів і висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (305 найменувань, із них 9 іноземною мовою), 6 додатків. Повний обсяг дисертації становить 256 сторінок, зокрема 180 сторінок основного тексту. У дисертації подано 31 рисунок та 28 таблиць.

У вступі до дисертації автор розглядає сучасний стан наукової розробки проблеми, її актуальність, що фактично зумовило необхідність проведення даного дослідження. Під час розгляду проблематики дослідження обґрунтовано роль управління в процесі професійної підготовки майбутніх учителів інформатики. Відображено теоретичні і методичні основи дослідження, наукова новизна, теоретичне і практичне значення роботи отриманих результатів, подано відомості про апробацію та впровадження отриманих результатів.

Відповідно до мети коректно сформульовано завдання, об'єкт і предмет дослідження.

Не можна обійти увагою конкретність формулювання поставленої мети – науково обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність структурно-функціональної моделі системи управління якістю професійної підготовки майбутніх учителів інформатики. Саме на її досягнення й спрямовані завдання дисертаційної роботи.

Необхідно відзначити науково обґрунтоване застосування комплексу теоретичних та емпіричних методів, які, з нашої точки зору, є цілком доцільними.

Подана до захисту робота є першим в Україні комплексним дисертаційним дослідженням, присвяченим проблемі управління якістю професійної підготовки майбутніх учителів інформатики. Розв'язання поставлених завдань дозволило А.О. Кравчені зробити відповідний внесок до розвитку теорії і методики управління освітою.

Переконливим є те, що автором дисертації вперше: розроблено та експериментально перевірено структурно-функціональну модель системи управління якістю професійної підготовки майбутніх учителів інформатики, яка складається з п'яти взаємопов'язаних компонентів: управлінського, професійно-змістового, організаційно-технологічного, діагностичного, регулятивного; визначено критерії (мотиваційно-цільовий, процесно-когнітивний, організаційно-управлінський) і показники управління якістю професійної підготовки майбутніх учителів інформатики. Подано трактування ключового поняття дослідження «управління якістю професійної підготовки майбутніх учителів інформатики». Здійснено вдосконалення принципів та функцій управління шляхом їх деталізації до управління якістю професійної підготовки майбутніх учителів інформатики. Виокремлено структуру професійної підготовки майбутніх вчителів інформатики. З'ясовано, що подальшого розвитку набули поняття «якість», «управління якістю», «управління освітою», «якість професійної підготовки майбутніх учителів інформатики» та форми й методи управління якістю професійної підготовки майбутніх учителів інформатики (дис. с. 31-32, автореф. с. 4-5).

Переконливим є те, що практичне значення отриманих результатів дослідження, з точки зору автора, полягає в тому, що розроблена структурно-функціональну модель системи управління якістю професійної підготовки майбутніх учителів інформатики може бути застосована для розв'язання практичних проблем удосконалення процесу управління освітнім процесом ВНЗ.

З'ясовано, що основні результати дослідження впроваджено в діяльність Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної ради (довідка № 01-13/49/а, від 11.01.2017р.), Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка (довідка № 0093/01-55/12, від 11.01.2017 р.), Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (довідка № 2859/01, від 09.11.2015р.), Мукачівського державного університету (довідка № 1049, від 21.05.2015р.).

Матеріал, що представлено у першому розділі дисертації дозволив автору подати результати теоретичного аналізу наукових досліджень із проблем якості професійної підготовки майбутніх учителів інформатики (п.1.1, с. 35-61) та розкрити теоретичний аспект управління якістю професійної підготовки майбутніх учителів інформатики (п.1.2, дис. с. 61-94).

Заслуговує на увагу те, що дисертанткою на основі аналізу відповідей респондентів (50 представників ВПНЗ, а це – декани, завідувачі кафедр, викладачі кафедри інформатики та майбутні учителі інформатики) та запропонованих науковцями критеріїв і показників, було визначено критерії управління якістю професійної підготовки майбутніх учителів інформатики (мотиваційно-цільовий; процесно-когнітивний; організаційно-управлінський) (дис. с. 107-111), доцільність обрання яких було перевірено у ході педагогічного експерименту.

Другий розділ присвячено аналізу сучасного стану управління якістю професійної підготовки майбутніх учителів інформатики, обґрунтуванню та впровадженню структурно-функціональної моделі системи управління якістю професійної підготовки майбутніх учителів інформатики, аналізу та інтерпретації результатів експериментальної роботи із запровадження даної структурно-функціональної моделі системи.

Загальні висновки дисертації є такими, що в цілому відображають основні положення дисертаційного дослідження.

Отже, поведена експертиза переконливо доводить, що обрана структура дисертаційної роботи, її змістове й інформаційне наповнення дають підстави вважати її логічно завершеним цілісним науковим дослідженням, що включає

всі етапи – від формулювання ідеї та розробки наукового апарату до достатнього впровадження його результатів у практику управління освітніми закладами.

Зміст дослідження в основному характеризується науковим стилем викладу, всі розділи та підрозділи дисертації логічно пов'язані, основні результати, висновки та пропозиції достатньо повно обґрунтовано й аргументовано.

З'ясовано, що результати проведеного здобувачем наукового дослідження повною мірою висвітлено у публікаціях (всього 29 публікацій, з них 2 методичні рекомендації, 7 статей у фахових наукових виданнях, 1 - стаття у іноземному науковому виданні, 17 доповідей у збірниках матеріалів конференцій, 2 – у збірниках наукових праць) та апробовано на конференціях різного рівня, у тому числі у 5 міжнародних, з яких одна – за кордоном (Прага, 2014 р.). Позитивно оцінюємо те, що проблематика усіх конференцій, у яких здійснено апробацію результатів рецензованої наукової розвідки, відповідає її темі.

Констатуємо, що автореферат повною мірою відображає зміст роботи й акцентує на її найбільш значущих положеннях.

Оцінюючи загалом позитивно дисертаційну роботу А.О. Кравчені, у контексті наукової дискусії, висловлюємо такі зауваження і побажання:

1. Не викликає заперечень методологічна та теоретична основа дисертаційного дослідження. На наш погляд, дисертаційна робота виграла б, якби у розділі 1, п. 1.2 методологічні аспекти теорії управління якістю професійної підготовки майбутніх учителів інформатики були б висвітлені більш детально.
2. У Розділі 2, п. 2.2 логічно вибудована структурно-функціональна модель системи управління якістю професійної підготовки майбутніх учителів інформатики (с. 149). Однак, уявлення про досліджуваний феномен було б більш цілісним, якби автор аргументував, як саме виокремлені в моделі організаційно-педагогічні умови забезпечують

ефективність управління якістю професійної підготовки майбутніх учителів інформатики.

3. У Розділі 2, п. 2.3 дисертації представлено методи роботи зі студентами експериментальної групи (с. 162-163). На наш погляд, доречно було б конкретизувати й застосовані індивідуальні методи роботи з науково-педагогічними працівниками щодо формування їх готовності до управління якістю професійної підготовки майбутніх учителів інформатики.
4. У Розділі 2, п. 2.4 подано результати контрольного етапу експерименту. Вважаємо, що уявлення про отримані результати було б більш повним, якби автором було представлено детальний та поетапний опис діагностичного інструментарію, який використано у ході проведення означеного етапу експерименту.
5. Заслугує на увагу поданий у п. 2.4 детальний аналіз результатів експериментальної роботи. Однак, представлена їх інтерпретація у вигляді значної кількості аналогових моделей (діаграми та таблиці), на наш погляд, є переобтяжливою для сприйняття. Доцільно було б деякі з них подати у Додатках.

Зазначені зауваження і побажання мають дискусійний характер і не знижують теоретико-методологічного та практичного значення виконаної А.О. Кравченою роботи, яка містить різноплановий і ретельно опрацьований дослідницею новий теоретичний і практичний матеріал.

Загальні висновки

Аналіз роботи, автореферату та опублікованих автором дослідження наукових праць дає підстави стверджувати, що рецензована дисертаційна робота Кравчені А.О. є завершеним, цілісним, самостійно виконаним дослідженням, що містить нові теоретичні та практичні результати, які в своїй сукупності є суттєвими для розвитку теорії і методики управління освітою.

Дисертація «Управління якістю професійної підготовки майбутніх учителів інформатики» за актуальністю та змістом, обсягом та якістю оформлення, повнотою викладу її основних результатів у публікаціях відповідає вимогам пп. 9, 11, 12, 13 „Порядку присудження наукових ступенів”, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (зі змінами, внесеними згідно постанови Кабінету Міністрів України за № 656 від 19.08.2015 р. та № 1159 від 30.12.2015), а її автор – **Кравченя Альона Олександрівна** – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.06 – теорія і методика управління освітою.

Офіційний опонент,
кандидат педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри менеджменту освіти та
професійної підготовки,
Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка

О. Г. Козлова

